

DN MENER OM PLACERING OG PLANLÆGNING AF SOLCELLER

Notatet indeholder DN's holdning til udbygning og placering af solceller på tagareal og i det åbne land. Herunder DN's politiske fokusområder ift. at skabe de bedste regler, rammer og vilkår for udbygning af vedvarende energi i sameksistens med natur og landskaber samt en statslig styret energiplanlægning. Notatet er et supplement til DN's energiforsyningspolitik¹.

1. INDLEDNING

Det er i et klimaperspektiv ubetinget glædeligt, at der for alvor kommer skub i den grønne omstilling, og det er i den grad nødvendigt, at omstillingen kommer op i gear, hvis vi skal nå at bremse den globale opvarmning, før det er for sent. En vigtig del af omstillingen er en fuld elektrificering af samfundet i 2040, hvor al el leveres af vedvarende energikilder som sol og vind.

Danmark har landbrugsareal, hvor solceller kan opstilles uden der samtidig er problemer for natur og landskaber, og anlæggene kan placeres således, at energien let kan aftages af elnettet. Men som på vindmølleområdet, opleves allerede nu et pres for at opstille solceller, også på de arealer, som rummer natur og potentiale for naturgenopretning.

Flere af disse arealer rummer værdier, som skal bevares eller er arealer, der er bedre egnet til fremme af biodiversiteten. Derfor har dette notat til formål at pege på, hvilke hensyn DN mener, der skal tages, når der skal findes plads til solceller i byen og på landet. For solceller er afgørende for den grønne omstilling. Og der er plads til både solceller og til natur. Men det kræver, at parterne fra start vender blikket mod de rette arealer, frem for at slås om de relativt få arealer, hvor naturen er beskyttet af regler og love.

DN mener, at en konsekvent og overordnet statslig planlægning, som giver kommunerne bedre forudsætninger for detailplanlægning af solcelleanlæg, kan imødekomme en stor del af de nuværende konflikter mellem naturhensyn, landskaber og borgerinteresser.

2. UDVIKLING OG FREMSKRIVNING

I 2021 var kapaciteten fra solenergi ca. 2 GW svarende til et areal på omkring 1600 hektar.

I regeringens udspil 'Danmarks kan Mere II' er ambitionen at firedoble vedvarende energi fra sol og vind på land. Heraf forventes en tidobling af solenergi med en kapacitet på 20 GW i 2030. En tidobling af energi fra solceller vil have et arealbehov på omkring 24.500 hektar svarende til under en procent af landbrugsarealet.

Til sammenligning er omkring 2,6 mio. hektar i dag dyrket landbrug. Der er altså udsigt til en markant udbygning af solcelleanlæg isoleret set, men kun en brøkdel i forhold til det samlede landbrugsareal, der er oplagt til placering af solceller.

Med den stigende elektrificering og bl.a. planer om Power-to-X-projekter² forventes det, at energibehovet i 2030 løbende vil blive opjusteret. Samtidig vil solenergi blive mere effektivt, så teknologien over tid kan producere mere energi på mindre plads.

¹ https://issuu.com/danmarksnaturfredningsforening/docs/energiforsyningspolitik_2018_lav_op

² Power-to-X (også kaldet PtX) er en proces, hvor (grøn) elektricitet omdannes til brint, som indgår som base i en forædlingsproces i kombination med CO₂e og danner en række nye brændsler under betegnelsen e-fuels.

3. SOLCELLER PÅ TAGE

DN ønsker så meget solenergi som muligt placeret på tage og i industriområder for at skåne det åbne land mest muligt. Potentialet for tagbaserede anlæg er dog ikke tilstrækkeligt til at dække den nødvendige udbygning af vedvarende energi fra solceller, hvorfor der er behov for markanlæg i det åbne land for at nå i mål med den ønskede udbygning af solceller.

Udfordringen er, at det er væsentligt dyrere at lave tagbaserede anlæg i forhold til jordbaserede anlæg, og at hverken energiinfrastrukturen eller den lovgivning, der skal til for at få disse arealer i spil, er på plads. Det vil desuden kræve en større omlægning af energiinfrastrukturen at tilkoble rigtig mange små taganlæg end få større anlæg i det åbne land, som systemet er indrettet til i dag.

Aalborg Universitet har undersøgt det teoretiske potentiale for solcelleudbygning på store tage i Danmark (dvs. tage der kan bære store anlæg fra 40 KWh som fx sportshaller, parkeringshuse og industrihaller). Rapporten kommer frem til, at disse tagflader i teorien ville kunne bære hvad der svarer til 4-5 TWh. Det er vel og mærke under forudsætning af ændret lovgivning, og hvis hver eneste kvadratmeter tagareal udnyttes.

Solceller på tagarealet kan altså kun bidrage med en mindre del af det samlede behov for vedvarende energi fra sol.

4. SOLCELLER I DET ÅBNE LAND

Der er behov for et areal på godt 24.500 hektar solceller i 2030 og i det store billede er der gode muligheder for at finde plads - også i det åbne land. Det er en relativt lille del af det samlede landbrugsareal på godt 2,6 mio. hektar.

Solceller kan opføres meget skånsomt og endda have en positiv effekt på biodiversitet og drikkevand, når de opføres på jord, der tidligere har været i omdrift. Det er derfor primært landskabshensyn, som ofte er udfordringen ift. placeringen af nye anlæg. I mange tilfælde kan solceller skjules bag levende hegn, hvis de indplaceres klogt i landskabet. Derudover rengøres solceller udelukkende med regnvand og har ikke nogen miljømæssig belastning i driftsfasen.

Særligt for klimaskadelige lavbundsjorder er der potentiale til at få en ekstra klimagevinst, hvis anlæg af solceller på vådlagte lavbundsjorder kan lette og hjælpe udtagningen på vej. Dog må anlæg ikke stå i vejen for genskabelse af større naturområder i forbindelse med udtagningen.

God planlægning er afgørende for at få gavn af de mange synergieffekter og for at solcelleanlæg og natur kan gå hånd i hånd. For eksempel, hvor der er potentiale for at kombinere energianlæg med drikkevandsbeskyttelse, klimatiltag og/eller natur.

5. PLACERING AF SOLCELLER

DN mener, at god planlægning er altafgørende for et hensigtsmæssigt samspil mellem solceller og natur. Beskyttelsen af natur og landskaber skal respekteres, når planlægning af et solcelleanlæg begynder. Med de nuværende naturbeskyttelsesregler og landskabelige udpegninger, vil der fortsat være god plads til kloge placeringer af solceller, der ikke forringer natur og landskaber, og samtidig udbygger den nødvendige kapacitet af solenergi.

En hurtig og smidig omstilling af Danmarks energiforsyning til vedvarende energi er afgørende for den grønne omstilling. Der er imidlertid en række love og regler, som beskytter vores natur og landskaber, der skal overholdes.

I forlængelse heraf mener DN som udgangspunkt ikke, der bør anlægges solceller på følgende placeringer:

- §3-beskyttet natur
- Natura 2000-områder
- Strandbeskyttelseslinjen
- Fredede områder

Herudover mener DN som udgangspunkt, at der kun bør opstilles solceller på arealer inden for beskyttelseslinjerne omkring sø, å og skov, hvis det kan ske på en måde, som respekterer formålet med beskyttelseshensynene.

På samme måde støtter DN kun solcelleanlæg indenfor Grønt Danmarkskort, hvis det ikke strider mod formålet med udpegningen, samt har fordele for naturen. Hvis en kommune giver tilladelse til solcelleanlæg indenfor Grønt Danmarkskort opfordrer DN til, at kommunen udpeger nye områder til Grønt Danmarkskort.

Ligeledes bør solceller kun opstilles i værdifulde landskaber, hvis det ikke strider mod formålet med områdernes udpegnings.

Modsat ovenstående områder, hvor DN som udgangspunkt vil undgå tekniske anlæg som solceller, er der omvendt arealer, hvor det er klogt at placere solceller, og hvor et anlæg kan gøre en positiv forskel for miljø, natur og klima udover den grønne strøm.

Det drejer sig om områder med behov for grundvandsbeskyttelse, hvor udtagning af landbrugsjord fjerner de miljømæssige konsekvenser af intensivt landbrug og mindsker eksempelvis kvælstofudledningen til vandmiljøet.

Stop for konventionel landbrugsdrift på lavbundsjord og opstilling af solceller på arealerne begrænser ligeledes de miljømæssige konsekvenser fra landbruget, men giver dertil en betydelig klimagevinst, såfremt arealet samtidig med anlæg af solceller vådlægges.

Desuden er det vigtigt, at anlæg placeres tæt på det eksisterende elnet for at minimere omkostninger til tilslutning samt undgå større indgreb i natur og landskab i forbindelse med tilslutningen til elnettet i form af transformerstationer og højspændingskabler.

6. POLITISKE FOKUSOMRÅDER

DN arbejder for at få skabt de bedste regler, rammer og vilkår for udbygning af vedvarende energi i sameksistens med natur og landskaber. Herunder bl.a.:

- **Statslig styret energiplanlægning**

DN ønsker en statslig styret energiplanlægning, der giver kommunerne de nødvendige rammebetingelser for kommunal planlægning og udpegnings af de mest optimale områder for energianlæg, der tager højde for både natur, landskab og mennesker uden at bremse den grønne omstilling.

DN mener, at en statslig styret energiplanlægning bør sikre sammenhæng mellem placering af tekniske energianlæg og den energiinfrastruktur, som skal aftage strømmen samt sikre de nødvendige hensyn til natur og landskaber. Herunder, at kriterier for placering af anlæg jf. pkt. 5 ligger til grund for en arealudpegnings, hvor energiselskaber og lodsejere mm. kan søge om tilladelse til at opføre et anlæg modsat i dag, hvor der kan søges om tilladelse på alle arealer.

Med forbedret og klogere planlægning kan energianlæg tjene flere positive formål end blot vedvarende energi og dermed øge arealudnyttelsen ved samtænkning med natur, biodiversitet og vandmiljø.

- **Fremme natur og biodiversitet**

DN ønsker, en helhedsorienteret tilgang til energiplanlægningen, så vi løser flere udfordringer

på en gang. Med et øget fokus på vedvarende energi kan vi samtidig gøre en indsats for natur- og biodiversitetskrisen og optimere arealudnyttelsen ved etablering af solcelleanlæg.

DN arbejder for, at der stilles krav til en biodiversitetsindsats, som arbejder med den eksisterende natur i området og højner biodiversiteten på arealet i forbindelse med opførelse af solcelleanlæg.

DN arbejder for, at solcelleanlæg skal anlægges med levende hegn af hjemhørende arter, frugttræer og bærbuske mm. til fordel for natur, biodiversitet og landskab.

- **Fremme tagbaserede anlæg**

DN ønsker en modernisering af lovgivningen for tagbaserede anlæg, således, at tagbaserede anlæg bliver mere attraktive at opsætte. Herunder bl.a. en modernisering af tinglysningsloven, hvor solceller skal fritages fra at omfattes af bygningens pantsætning og blive set som en del af selve bygningen. Det vil betyde, at en solcelleudvikler kan leje et tagareal uden at skulle bære hele bygningens risiko og finansiere solcelleanlægget gennem pantsætning.

DN mener, at reglerne for solceller på offentlige tage bør revideres, således, at det bliver mere attraktivt for kommuner, regioner og staten at opsætte solceller på offentlige bygninger. Kommunerne råder over omkring 82 procent af ca. 17.800 offentlige bygninger med grundplan på mindst 500 kvadratmeter, som er den størrelse, hvor det for alvor giver mening af opsætte solceller. Kommunerne kan i dag etablere solceller og egetforbruge energien, hvis anlægget udskilles i et særskilt selskab, der ejes af kommunen og fortsat betaler fuld elafgift. Reglerne betyder, at mange kommuner har opgivet at opsætte solceller.